

الرسالة الاسعدية في الطريقة العلية

—•••—

مؤلفي

كلامی دركہ سمرانی بوسر نسینی

محمد اسعد

در مسافرت

في مارت ١٣٤١ وفي شهر شعبان المعظم ١٣٤٣

﴿ فهرس الرسالة الاسعدية في الطريقة العلية ﴾

مقدمة الكتاب

برنجی فصل طریقتک معنائی و لزومی و ذکرک فضیلتی بیاننده در
ایکنجی فصل صوفیه نک مسالک اتخاذایتدکبری طرق علیہ نک منشأی
او چنجی فصل طرق علیہ نک جمله سنہ قلباً و لساناً. ذکرک لزومی
بیاننده در

دردنجی فصل مرشدک اخلاق و اوصافی بیاننده در

بشنجی فصل اتابہ و انتساب حقندہ در

التنجی فصل ذکر خفینک تلقینی بیاننده در

یدنجی فصل ذکر خفی و یا جهرینک افضلیتی بیاننده در

سکینجی فصل حلقہ ذکرک فضیلتی بیاننده در

طقوزنجی فصل ذکر و ختمک حلقہ ایله یا پیلہ سی بیاننده در

اوننجی فصل جوامع و مساجدده جہراً و مجتمعاً ذکرک جوازی
حقندہ کی فتوالر

اون برنجی فصل رابطہ حقندہ در

اون ایکنجی فصل روحانیت اولیادن استمداد و سالکک سماع
واہتزازی حقندہ در

اون اوچنجی فصل نسا طائفہ سنہ تعلیم ذکر حقندہ در

اون دردنجی فصل ختم خواجگانک کیفیتی و بدایتندہ اوقونہ جق منظومہ

اون بشنجی فصل ختم خواجگانک نہایتندہ اوقونہ جق دعا

اون آلتنجی فصل ذکر جهرینک ابتداسندہ اوقونہ جق صلوات شریفہ
خاتمہ

- ۵ - مقدمة -

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا ومرشدنا
محمد وآله وصحبه اجمعين (اما بعد) عرض وافاده اولئك طرائق
عليه نك جملة سى اساس اعتباريله مفخر موجودات اولان سيد
كائنات افندمك اقبال وافعالندن عبارت بولندينى حاله بعض
اخوان دينك آرزوچوق اعتراضلرينه هدف اولدقلى جملة نك
معلوميدر بوايسه آيات كريمه واحاديث شريفه نك معانى وسيعه لرينه
كسب وقوف ايدم مدكلرندن وياخود مجتهدين كرام واقطاب
عظامك مذهب ومسلكلرينه حقيقه آشنا اولمدقلىرندن ناشى اولدينى
اغلب احتمالدر. بنأعليه مبدئى زمان سعادت اولان طرائق عليه نك
آداب و اركانتى و بين الاكابر مهرى. ومعمول اولان اصول
واحكامنى بيان ايتك وممكن مرتبه بر خدمت ناچيزانده بولنقله برابر
اعتراض اولنه حق جهتلرينى الدن كلدكي قدر تنوير ايتك نيت
خالصه سيله بر مقدمه ايله اون آلتى فصل و برخاتمه دن عبارت اوله رق
مختصر بر رساله نك انظار مطالعه يه وضع اولنسنى ارزو ايلدم .
عين انصاف ايله مطالعه و ذكر اولنان آيات كريمه واحاديث
شريفه دقت ايدنلر او هامدن ، شك و شبهه دن ، سوء ظندن
وورطه انكاردن مصون اوله جقلىرى هادى حقيقى حضر تلىرندن
استرحام ايلرم ومن الله تعالى التوفيق

— ❦ الرسالة الاسعدية في الطريقة العلية ❦ —

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

برنجی فصل

طریقتک معناسی و لزومی و ذکرک فضیلتی بیاننده در

طریقت لغۀ طریقی کبی یول دیمکدر . اصطلاح صوفیه دم جناب حقہ تقرب مقصدیه سلوک اولنه جق عبادت یولیدر کما قیل (الطرق الواصلة الى الله بعدد انفس الخلائق) لزوم و وجوبی ایسه آیات کریمه واحادیث شریفه ایله ثابت و مبرهندر . قال تبارک و تعالی (لكل جعلنا منكم شرعةً و منهاجا) . منهاجک معناسی بحسب اللغة منور ر یولدر . بناءً علیه فیخر الدین رازی حضرتلرینک تفسیرندن و تفاسیر سائرندن آکلاشیله جنی وجه اوزره آیت کریمه نك معناسی ای قوللرم سزك هر بریکزه ایکی شیء واجب ایتسدم اولاً شریعت ثانیاً طریقت دیمکدر . و قال جل جلاله (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونی) یعنی یا محمد سويله اكر محبة الله تعالى آرزو ایدرسه كز بكا تابع اولكزه بنم سلوك ایتدیكم شریعت و طریقت یوللرینی تعقیب ایدیكز . و بوكا مماثل برخیلی آیات کریمه وار ایسه ده مدعامتك اثباتی ایچون .

ایکی شاهد جادل ایله اکتفا ایلرلر احادیث شریفه کئنجه .
(ستفترق امتی ثلاثا و سبعین فرقة کلهم فی النار الا واحدة قالوا
ومن هم یارسول الله قال الذین علی ما انا علیه واصحابی) الی آخره
حدیث شریفده جناب رسالتیناه افندمن حضرتلریله اصحاب
کرامنک سلوک ایتدکلری شاه راه شریعت و طریقتی التزام
ایتمیلرک عذاب جحیم ایله معذب اوله جقلری صراحة بیان
بیورلمشدر .

— ایکنجی فصل —

رجال صوفیه نك مسلك اتخاذا ایتدکلری طرق علیه نك اساس
اعتباریله نرهدن مأخوذا اولدقلری بیاننددر
طرق علیه اساس اعتباریله بردر جمله سی محمدیه در (یا ایها
الذین آمنوا اذکروا الله) و بوکا نمائل برخی آیات جلیله ایله جناب
حقدن محمد علیه السلامه اولاً و بالذات و امت محترمه سنه ثانیاً
و بالتبع امر و احسان بیورلمشدر . ذکرک معناسی ایسه جناب
حق مدح و ثنا و تعظیمی افاده مقصدیله لساندن جاری اولان
کلمات طیه دن کذلک قلبده محافظه ایدیان و محبة الله تعالی دن
متولد اولان تفکر و تدبردن عبارتدر و بو اعتبار ایله ذالک
ضمه سنیله اولان ذکرک مرادفیدر حضرت محمد علیه السلام
بوامر الهی بی حضرت جبریل واسطه سیله تبلغ ایدنجه — لساناً
اولسون ، قلباً اولسون — ذکرک شریفک اجر اسنه مبادرت بیورمشلر
و ذکر قلبی بی صدیق اعظم حضرتلرینه تعلیم و بالجملة اصحاب
کرامه ده تفهیم و تعلیم ایچون توکیل بیورمشلردر . لسانی اولان

ذکر کردی حضرت علی افندمزه تعلیم و سائر اصحاب کزینده
تفہیم و تبلیغ خصوصند توکیل بیورمشردر . بواعبارایله ذکر،
ایکی یہ ایرلش : برنجیسنه صدیقی وایکنجیسنه علوی نامی ویرلشدر
سنت سنیه نبویه یہ اتباع خصوصند تجویز تراخی ایتیمان
اصحاب کرام ذکرلری خلفای مشار الیہم حضراتندن اخذ و تاقی
ایتدکاری خفی و جہری ذکرلری علی العموم اجرا بیورمشردر
و (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحییکم الله) آیت جایله سنک
شرفه نائل و ماصدق اولمشردر .

— او- پنجی فصل —

طرق علیہ نک جملہ سندہ قلباً و لساناً ذکر ایدلمسنک
لرومی بیاننددر

سؤال : رجال طریقتک تکاملی سنت سنیه یہ اتباع سایہ سندہ
حاصل اولہ جنی و اتباع سنت ایسہ لساناً و قلباً ذکر
اولسنہ متوقف اولہ یعنی تفصیلات سابقہ دن اکلانشمنش
ایسہ دہ فی زماننا برطاقم رجال طریقتک ذکرلرک بریسیلہ
اکتفا ایلمارینک حکمتی نہ در

الجواب : طرق علیہ یہ اساس اعتبارایله برتبدل عارض اولمامشدر
لسانی و قلبی اولان ذکرلرہ درکار اولان احتیاج اربانی
نزدندہ کفی السابق موجود در برفرق واریسہ یالکیز
صورت استعمالرندہ در فی زماننا ہر ایکی طریق ایله
بدن سپر و سلوک ایلک اکثر سالکان ایچون متعسر

اولدیندن طریقت صدیقیه انتساب ایدنلر اولالطائف-
 عشره لرنده ذکر ایدوب تصفیة قلب و تزکیة نفسنه
 موفق اولدقدن، مراقبات ایله اشتغاله باشلادقدنصکره
 قرائت قرآن کریم وتهلیل لسانی ایله مأمور و او منبع
 فیضدن دخی بهره یاب اولورلر. طریقت علویه نك
 منسوبلری اینسه بالعکس اولاً اسماء سبعة معلومه نك
 ذکر ایله مشغول اوله رق تزکیة نفس خصوصنده بر
 درجه یه قدر تعالی و ترقیلری تحققی ایدنجه ذکر قلبی
 ایله مأمور و اوسایه ده قلیك تصفیة سنه نائل اولورلر .
 بوترتیب ایله سالکالك اشتغالی ایسه درجه اجتهاده
 وارمش اولان اولینای عظامك محصول فکر یدر او
 درجه یه واصل اولیانلره دوشن وظیفه اینسه تبعیتدر..

— دردیجی فصل —

مرشدك اخلاق و اوصافی بیاننده در

استقامت ، نصیحت ، شفقت ، مرحمت کبی اخلاق.
 حمیده ایله متخلق و اخلاق ذمیمه دن محتنب اولمقدر .
 و شرط المرشد الذي یصح له الارشاد ان یكون عاملاً
 بموجب الشریعة المطهرة علی وجه الاستقامة و یرشد الناس الی
 اتباع الشریعة و ذکر الله مع الحضور و ان ینصح الجميع بما امکنهم
 فیدلهم علی التقوی و الاستقامة و ینهاهم عن المنکر و ینظر
 الی الخلق بعین الشفقة و الرحمة و یرحم صغیرهم و یوقر کبیرهم و ان

يكون عالماً بما يحتاج اليه المريدون من فقه و عقائد التوحيد .
وان يسترما اطلع عليه من عيوب المؤمنين وان يكون عالماً بكمالات
القلوب وآدابها وآفات النفوس وامراضها بالكشف ان كان من
اهل الكشف او بالحال الذي يعرض على المريد ان لم يكن له
كشف او بالدلائل الخارجية وان يكون غنى النفس وحسن الخلق
لا يغضب الله ولا يشترط للشيخ في الطريق سوى ترك المعاصي .
كلها والحفاظة على الواجبات وما تيسر من المندوبات وذكر
الجلالة الشريفة مهما امكن والصلاة على النبي صلى الله عليه وسلم .
سؤال : ارشاده صلاحيتي اولان مرشد ايجون اهل كرامت
اولمى شرط دكلىدر الجواب : كرامت شرط دكلدر
لان الكرامة ما نقلت عن الصحابة والتابعين الا عن بعضهم
نادرا حتى لم تنقل من الصديق الاعظم مع انه افضل الصحابة
رضوان الله عليهم اجمعين

— بشنجهى فصل —

انابه و انساب بياننده در

اعلم ان الانابة واجبة لقوله تعالى (وانيبوا الى ربكم
واسلموا له) اعلم ان الانابة هي اما بمعنى الرجوع الى الرجوع
من الكفر الى الايمان او من المعصية والخالفة الى الطاعة
والموافقة لامر الله تعالى او من الغفلة الى ذكر الله عز وجل وهذا
امر واجب للآية واما بمعنى المراجعة الى رجوع المكلفين الى المشايخ
العالمين لتعلم كيفية الانابة الى الله تعالى وكيفية الذكر على الوجه المسنون

ولتعلم امور الدين وهذا ايضاً امر مشروع واجب على المكلفين.
لقوله صلى الله عليه وسلم طلب العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة
وبهذا المعنى تعبير العوام باخذ الانابة من المشايخ واما الانساب الى
المشايخ فأمر مشروع لقوله عليه السلام (اقتدوا بالذين من بعدي.
ابى بكر وعمر واهتدوا بهدى عمار وتمسكوا بعهد ابن ام عبد) اى.
عبد الله ابن مسعود ولتوله غم (العلماء ورثة الانبياء) وقوله عم اتبعوا
العلماء فانهم سراج الدنيا ومصباح الآخرة) لان الانساب بمعنى الاقتداء
والاتباع لمن سلك سبيل الهدى وهدى الى الصراط المستقيم .

— آلتنجى فصل —

تلقين ذكر خفى بيانده در

واما النسبة الباطنة فى تلقين الاذكار القلبية اى سواء كان.
لفظة الله الله او التفى و الاثبات او المراقبة او الحضور من غير
حركة اللسان وهى نسبة الصديق الاعظم التى اختص بها الصديق.
دون سائر الصحابة اخذها باطنياً بالتوجه عن رسول الله صلى
الله تعالى عليه وسلم لقوله عليه السلام

(ماصب الله فى صدرى شيئاً الا وصيبتة فى صدر ابى بكر)
وكذا قوله عليه السلام من ربه (ماسبةكم ابوبكر بكثرة
صوم ولا صلوة بل بشئ وقر فى قلبه)

فالحديث الاول دليل السادات النقشبندية للتوجه والقاء
الذكر والحبة والجذبة فى قلب المريد والثانى دليلهم ايضاً
للذكر القلبى والحضور والمراقبة

— يدنحي فصل —

ذكر ك خفيسى اولى در ياخود جهرىسى

قال تبارك وتعالى (وان ذكر ربك فى نفسك تضرعاً وخيفة
ودون الجهر) الى آخر الآية وقيل هذا الامر مختص بالنبي
عليه السلام واما غيره فمأثور بالجهر لانه اشد تأثيراً فى دفع
الخواطر و قال عليه السلام (خين الذكر الخفى) و قال ايضا
(السرا فضل من العلانية والعلانية افضل لمن اراد الاقتداء به)
رواه ابن عمر رضى الله عنه

و قال النسوى طاب الله ثراه (ان الذكر ين اذا كانوا
مجتمعين على الذكر فالاولى فى حقهم رفع الصوت بالذكر واما
اذا كان الذكر وحده فان كان من الخواص فالاخفاء فى حقه
اولى وان كان من العوام فالجهر فى حقه افضل) وقال السيوطى
الجهر افضل من غيره لان العمل فيه اكثر ولان فائدته تتعدى
الى السامعين وتوقف قلوبهم وقدامر الامام السيد احمد الرفاعى
قدس الله تعالى سره بالاجهار مع الجمع بالذكر والاسرار به
حين يكون الرجل منفرداً واما قوله تعالى (ادعوا ربكم تضرعاً
وخفية انه لا يحب المعتدين) فقد قيل فى تفسير هذه الاية الاعتداء
بالدعاء الجهر به لا الجهر بالذكر كذا حققه الامام السيوطى فى
رسالة الفكر وابن عابدين فى حاشية الدر المختار .

— سكرنجى فصل —

حلقه ذكرك فضيائنده در

فقد سئل الامام رضى الله عنه عن مجالس الذكر و فضلها
فرغب فيها وقال اى شىء افضل واحسن من ان يجتمع الناس
فيذكرون الله و يعدون نعمته عليهم وقد كان اصحاب رسول الله
صلى الله عليه وسلم يجتمعون على ذكر الله تعالى حلقاً حلقاً و آراءهم
النبي عليه السلام و اعجبه حالهم و سيرتهم و شهد ان الله تعالى
يذكرهم في خواص ملائكته في الرفيق الاعلى و انهم اهل الكرم و
انهم مغفور لهم و ان غنيمتهم الجنة و ان الله سبحانه و تعالى يباهى بهم
الملائكة و يذكرهم فيمن عنده و ان حلقهم سميت رياض الجنة و ان
الملائكة لحقهم باجنحتهم و ان الرحمة تغشيهم في مجلسهم و ان السكينة
تنزل عليهم و ان سيئاتهم تبدل حسنات و انهم القوم لا يشقى بهم
"جليسهم و ان بياض وجوههم يوم القيمة يغشى نظر الناظرين و ان
الانبياء و الشهداء يغبطونهم بمقعدهم و قربهم من الله تعالى عز وجل

— طقوزنجى فصل —

ذكر و ختم شريفك حلقه ايله ياليسى حقنده در

واما الذكر و الختم و الحلقه فمشروعة مسنونة لقوله تعالى
(و اصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم) الآيه و روى ابوداود

و البیهقی و غیرها عن ابی سعید الخدری رضی اللہ عنہ انه قال
جلست فی عصابة ای جماعۃ من ضعفاء المهاجرین وقاری یقرأ
علینا اذا جاء رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فقام علینا یعنی کنا عافلین
من حیثہ فنظرنا فاذا هو قائم فوق رؤسنا فلما قام رسول اللہ صلی
اللہ علیہ وسلم سکت القاری فسلم ای النبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ
وسلم علینا ثم قال ما کنتم تصنعون قلنا کنا نستمع کتاب اللہ تعالیٰ
فقال الحمد لله الذی جعل من استقی من امرت ان اصبر نفسی معهم
ای جعل زمرة الفقراء مقربین عند اللہ بحیث امرنی اللہ بالصبر
معهم بقوله تعالیٰ (واصبر نفسك مع الذین یدعون ربهم بالغداة
والعشی یریدون وجهہ الآتية) قال ای الراوی فحس ای النبی
صلی اللہ علیہ وسلم و سلطانا لیدل بنفسہ فینا ای یرسوی نفسه
ویجعلها عذیلة لنا فی المجلس تواضعاً منه صلی اللہ علیہ وسلم لربه
ورغبة فیما نحن فیہ ثم قال بیدہ هکذا ای اشار بها ان اجلسوا
حلقاً فتحلقوا ای جلسوا حوالیہ الخ

— اوتجی فصل —

جوامع و مساجدہ جہراً ذکرک مجتمعاً جوازی بیانندہ قیصری
مفتیسی فضیلتو احمد رمزى انديک بوسنه طبع وتمثیل ایتدیکی
فتوالردندر

بومسئله حقندہ ائمة حنفیہ دن جواب نه و جہله در .

جوامع و مساجد شریفہده خوف ریا و سمعه ویا مصلین

و یا نائمنک تا ذیسنی مؤدی اولمادیفی حالده مسامینک بالاجتماع
 جهراً ذکرالله ایتملری شرعاً جائز و مندوب اولورمی
 الجواب الله تعالى اعلم اولور و افضل قرباتدر
 ان المساجد انما بنی للمکتوبة و توابعها کنافلة و ذکر
 و تدریس علم (در مختار فی الجائز)
 و فی حاشیة الحموی عن الامام الشعرانی اجمع العلماء خلفاً و سلفاً
 علی استحباب ذکر الجماعة فی المساجد و غیرها الا ان یتوش
 جهرهم علی نائم او مصل او قارئ الخ رد المحتار علی الدر المختار
 لابن عابدين فی احکام المساجد من کتاب الصلوة صحیفة ۶۱۸

— اون برنجی فصل —

رابطه حقنده در

طریقت علیه نقشبندیه نک صدیق اکبر حضر تارندن
 شمدییه دکن یتشدرمش اولدینی یوزبیکلرجه اولیاء اللهک
 وجود مبارککری طریقت مذکورہ نک حق و حقیقت اولدیغنه
 بر دلیل جلی و بررهان واجب التسلی ایکن رابطہ حقنده مسموعم
 اولان بعض شہادتک دفع و ازاله سنه مدار اولمق ارزره وارد
 خاطر اولان بعض ادله عقلیه و نقلیه بیان و اتیان ایلدم. قال
 تعالى (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین) صادقندن
 مراد مرشدون اولدینی بحر الحقایق تفسیرنده بیان بیورمشدر
 الله ذوالجلال حضر تارلی ساحه جهانه کلش اولان بالجملة

اهل ایمانی بوآیت **کریه** ایله مأمور و مکلف بیورمش.
یعنی شریعت مطهره و طریقت منورەنک شهادتیه برعبدصادق
ووراثت انبیایه لایق اولان برکیمسهنک معیتده بولمیرینی امر
وواجب ایلمشدر. امراض جسمانیه نك تدایوسی ایچون بر
حکیم حاذقه مراجعتی امر بیورمش اولان نبی ذیشان افندمن
حضر تیری امراض معنویه دن تخلیص جان ایچون دخی برطیب
معنوییه، برعالم ربانییه مراجعتی لوازم دینه دن کوسترمشدر.
شنونی ده افاده اینده لم که حق جل و علا حضرتلرینک تکلیف
مالایطاق بیورمایه جنئی بیلدیکمز حالدده بالجمله موحیدینه صادقلرک
معیتتی امر ایدنجه هر زمان ایچون صادقلرک بولندیرمسنی همدە.
بیلدیرمسنی تأمین بیورمشدر دیمکدر قال علیه السلام (فی کل
قرن من امتی سابقون) والاتکلیف مالایطاق اوله جنئی طبعیدر
ارزاق جسمانیه لرینی اغنیادن تسئل ایدن فقرایه شرک ایتدی
دینلمیور اسکندر ذوالقرنین حضرتلرینک (اعینونی بقوة)
آیت کریمه سیله مثبت بولان استعانه سی معقول کوریلدیور .

خالق عظیمه سجده نیتیه بیت شریفک دیوارلرینه قارشو
یره قیامتغه اعتراض اولنمایور، اسبابه توسل قبول اولنیور.

بونلاردن دها زیاده مهم اولان ارزاق روحانیه و فیوضات
السمیه یی تسئل ایچون اولبانک واسطه اتخاذا اولنمسنی نه دن تجویز
اولنسون .

قال تبارک و تعالی (وتعاونوا علی البر والتقوی) یعنی تقوا
وطاعت ایچون یکدیگر یکیزه معاونت ایدیکیز وقال علیه السلام.

« استعینوا فی کل صنعة بصالح اهلها) یعنی هر برفنک تعلیمی
ایچون اهل واربابندن معاونت بکله یکنز .

امام شعرانی حضرتلری نفحات القدس کتابنده آداب
ذکری تعریف ایدرکن رابطه یعنی شیخک شخصنی تخیل
ایتمسک لزومنی آداب ذکر کردن معدود بیورمشدر . علامه
بیدانی سید شریف جرجانی قدس سره حضرتلری دخی شرح
مواقفک آخرنده صورت اولیانک صحت ظهورینی و مریدک بو
صورتله اخذ فیض ایده بیله جکنی قید و تذکار بیورمشدر .
کذلک شیخ تاج الدین عثمانی قدس الله سره النورانی حضرتلری
تاجیه نام کتابلرنده جناب حقه اسباب وصولی ذکر ایدرکن بر
شیخ کامله ربط قاب ایتمک اسباب و صولک اوچنجیسی اولوق
اوزره کوسترلشدر .

عبد الغنی نابلوسی حضرتلری دخی تاجیه کتابنسه یاچمش
اولدینی شرحارنده بومدعایی عینیلله تأیید بیورمشدر . غوث
اعظم وامام افخم عبد القادر الجیلانی قدس سره حضرتلرنندن
نقلاً طریقت علییه سالک اولانلرک اولیای کرام ایله رابطه
قلیه ده بولملرینک لازم کله جکنی امام سهرودی حضرتلری
عوارف نامنده کی کتابنده بیان و بورابطه سایه سنده مشار الیهم
حضراتنک فیوضاتندن وایه مند مباهات اوله جقلرینی افاده
بیورمشلردز . امام غزالی وامام سیوطی حضرتلری ایله ائمه
مالکیه دن شیخ خلیل کذلک ابی العباس المرسی وابن عطا و
نجم الدین کبری و امثالهم اولیاء الله تعالانک مریدلری نظرنده